

**МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА ЕКОНОМІКИ
Кафедра державно-правових дисциплін
ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ**

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
магістра
на тему:
ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
КОМУНАЛЬНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ**

Виконав студент II курсу магістратури
спеціальності

081 «Право»

Ткачук Сергій Володимирович

Керівник: доцент, к.ю.н. Згама А.О.

Рецензент: доцент, д.ю.н. Манько Д.Г.

Одеса – 2022 року

АНОТАЦІЯ

Ткачук С.В. Правовий статус суб'єктів господарювання комунального сектору економіки. – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота магістра, спеціальність 081 «Право», Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 2022 рік.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, основної частини, яка включає три підрозділи, висновків і списку використаних джерел.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є дослідження особливостей правового статусу суб'єктів господарювання комунального сектору економіки, виявлення недоліків та надання пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства у частині їх правового статусу.

Проведено комплексну характеристику правового статусу суб'єктів господарювання комунального сектору економіки. У ході дослідження формулюються концептуальні підходи щодо змісту комунального сектору, поняття та видів комунальних підприємств, окреслення їх характерних ознак; виявлення особливостей господарської компетенції та господарсько-правової відповідальності цих суб'єктів.

Перший розділ присвячено загальній характеристиці правового статусу суб'єктів господарювання комунального сектору економіки. Досліджуються поняття та ознаки суб'єктів господарювання комунального сектору економіки; виділяються різні класифікації їх видів та розглядається специфіка їх існування в зарубіжних країнах.

У другому розділі здійснено характеристику основних елементів правового статусу суб'єктів господарювання комунального сектору економіки. Акцентується увага на правовому режимі майна комунальних підприємств та їх господарській компетенції. Робиться висновок, що законодавство України передбачає існування суб'єктів господарювання комунального сектору економіки, але не визначає особливості здійснення ними господарської діяльності.

Третій розділ роботи сфокусований на особливостях відповідальності суб'єктів господарювання комунального сектору економіки та питаннях відновлення їх платоспроможності. З'ясовуються особливості субсидіарної відповідальності за зобов'язаннями комунальних унітарних підприємств.

За результатами розкриття предмету кваліфікаційної роботи магістра було підготовлено тези виступу на конференції «Про суб'єктів господарювання комунального сектора економіки: вітчизняний та зарубіжний досвід».

Ключові слова: суб'єкти господарювання, комунальний сектор економіки, комунальне підприємство, господарська діяльність, господарсько-правове регулювання.

ANNOTATION

Tkachuk S.V. Legal status of economic entities of the utility sector of the economy. – Manuscript. Master's thesis, 081 "Law", International humanitarian university, Odesa, 2022.

The purpose of the master's thesis is to analyze the legal pricing regulation in the economic activity.

The thesis consists of an introduction, the main part, which includes three sections, conclusions and a list of sources used.

The purpose of the work is to study the peculiarities of the legal status of economic entities in the utility sector of the economy, to identify shortcomings and to provide suggestions for improving the current legislation in terms of their legal status.

A comprehensive characterization of the legal status of business entities in the utility sector of the economy has been carried out. In the course of the study, conceptual approaches are formulated regarding the content of the utility sector, the concept and types of utility enterprises, the outline of their characteristic features; identifying the features of economic competence and economic and legal responsibility of these entities.

The first chapter is devoted to the general characteristics of the legal status of economic entities of the utility sector of the economy. Concepts and characteristics of business entities of the utility sector of the economy are studied; various classifications of their species are distinguished and the specifics of their existence in foreign countries are considered.

The second chapter describes the main elements of the legal status of business entities in the utility sector of the economy. Attention is focused on the legal regime of property of communal enterprises and their economic competence. It is concluded that the legislation of Ukraine provides for the existence of economic entities of the communal sector of the economy, but does not determine the specifics of their economic activity.

The third section of the work is focused on the peculiarities of the responsibility of economic entities of the utility sector of the economy and issues of restoring their solvency. The specifics of subsidiary liability for the obligations of communal unitary enterprises are clarified.

According to the results of the disclosure of the subject of the master's thesis, the thesis of the speech at the conference was prepared: «About business entities of the utility sector of the economy: domestic and foreign experience».

Keywords: business entities, utility sector of the economy, utility enterprise, economic activity, economic and legal regulation

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ КОМУНАЛЬНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ	
1.1. Поняття та ознаки суб'єктів господарювання комунального сектора економіки.....	7
1.2. Види суб'єктів господарювання комунального сектора економіки....	15
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ КОМУНАЛЬНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ	
2.1. Правова основа здійснення господарської діяльності суб'єктами господарювання комунального сектора економіки.....	27
2.2. Господарська компетенція суб'єктів господарювання комунального сектора економіки.....	39
2.3. Правовий режим майна суб'єктів господарювання комунального сектора економіки.....	46
РОЗДІЛ 3. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ КОМУНАЛЬНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВІДНОВЛЕННЯ ЇХ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ	
3.1. Господарська відповідальність суб'єктів господарювання комунального сектора економіки.....	58
3.2. Гарантії права комунальної власності при реалізації процедур банкрутства щодо суб'єктів господарювання комунального сектора економіки.....	67
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України . 1996. № 30. Ст. 141.
2. Господарський кодекс України : від 16 січня 2003 р. № 436-IV// Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19–20, № 21–22. Ст. 144.
3. Бюджетний кодекс України : Закон України від 21.06.2001 р. № 2542-III // Відомості Верховної Ради України. 2010. № 50–51. Ст. 572.
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 13–14, № 15–16, № 17. Ст. 112.
5. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI // Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50–51. Ст. 284.
6. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 5–6. Ст. 30.
7. Кодекс з процедур банкрутства 18.10.2018 р. № 2597-VIII// Відомості Верховної Ради України. 2019. № 19. Ст.74.
8. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII // Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст. 682.
9. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 р. № 2404-VI // Відомості Верховної Ради України. 2010. № 40. Ст. 524.
10. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 09.11.2017 р. № 2189-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2018. № 1. Ст. 1.
11. Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 роки: Закон України від 24.06.2004 р. № 1869-IV // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 46. Ст. 512.
12. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 12. Ст. 64.
13. Про концесію: Закон України від 03.10.2019 р. № **155-IX** // Відомості Верховної Ради України. 2019. № 48. Ст. 325.

14. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. // Відомості Верховної Ради. 2015. № 23. ст. 158.

15. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170.

16. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 03.10.2019 р. № 157-ІХ. Відомості Верховної Ради України. 2020. № 4. Ст. 25.

17. Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності: Закон України від 03.03.1998 р. № 147/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1998. № 34. Ст. 228.

18. Про питну воду та питне водопостачання: Закон України від 10.01.2002 р. № 2918-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 16. – Ст. 112.

19. Про природні монополії: Закон України від 20.04.2000 р. № 1682-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 30. – Ст. 238.

20. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-ВІІІ // Відомості Верховної Ради України. 2016. № 9. Ст.89.

21. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю від 6 лютого 2018 р. № 2275-ВІІІ // Відомості Верховної Ради України. 2018. № 13. Ст.69

Спеціальна література:

22. Апанасенко К. Комунальні господарські об'єднання: актуальні проблеми правового регулювання // Право України. 2008. № 2. С. 50-53. URL : file:///C:/Users/admin/Downloads/content-pravoukr-2008-2-pravoukr_2008_2.pdf

23. Апанасенко К.І. Правовий режим майна, що є в комунальній власності: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. К., 2006. 248 с.

24. Апанасенко К.І. Особливості правового режиму майна комунальних унітарних підприємств // Підприємництво, господарство і право. 2006. № 4. С. 78–81.

25. Апанасенко К.І. Управління об'єктами комунальної власності: окремі аспекти // Підприємництво, господарство і право. 2005. № 8. С. 20–23.
26. Артюшин С.В. Осуществление права муниципальной собственности: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. М., 2005. 199 с.
27. Асєєва Н. Правовий механізм захисту інтересів сторін у процедурі банкрутства // Право України. 2005. № 9. С. 37–40.
28. Бабінова О. Забезпечення самодостатності територіальних громад як необхідна умова сталого місцевого та регіонального розвитку // Вісник НАДУ. 2009. № 1. С. 122–129.
29. Бабич А.М. Государственные и муниципальные финансы: учебник для вузов / А.М. Бабич, Л.Н. Павлова. М.: ЮНИТИ, 2002. 687 с.
30. Барбашова Н. Правове регулювання банкрутства містоутворюючих та особливо небезпечних підприємств / Н. Барбашова, Е. Сгара // Право України. 2003. № 9. С. 65–67.
31. Власов А. Объекты коммунальной собственности под защитой Конституционного Суда. Об официальном толковании КСУ нормы закона о банкротстве коммунальных предприятий // Юридическая практика. 2007. № 40 (540). С. 7.
32. Волков В. Щодо назви галузі права: комунальне або муніципальне / В. Волков, Є. Кулакова // Право України. 2005. № 12. С. 32–35.
- Господарське право: практикум / [В.С. Щербина, Г.В. Пронська, О.М. Вінник та ін.]; за заг. ред. В.С. Щербини. К.: Юрінком Інтер, 2001. 320 с.
33. Господарський кодекс України: науково-практичний коментар / [О.І. Харитонов, Є.О. Харитонов, В.М. Коссака та ін.]; за ред. О.І. Харитонової. Х.: Одісей, 2007. 832 с.
34. Гринюк Р.Ф. Правовой статус коммунальных предприятий в Украине: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.04. Донецк, 2001. 194 с.
35. Гринюк Р.Ф. Правовой статус коммунальных предприятий в Украине: монография. Донецк.: Дельта, 2002. 183 с.

36. Грудницкая С. Проблемы совершенствования правового статуса государственных предприятий (часть вторая) // Підприємництво, господарство і право. 2012. № 2. С.19-22.

37. Гуртовий В.В. Щодо деяких особливостей передачі у процедурі банкрутства житлового фонду в комунальну власність / В.В. Гуртовий, В.А. Устименко // Економіка та право. 2004. № 2. С. 55–58.

38. Джабраїлов Р.А. Банкрутство комунальних підприємств: удосконалення правових засобів попередження // Экономико-право-вые исследования в XXI веке: история, современное состояние и перспективы совершенствования хозяйственного законодательства: материалы Первой междунар. науч.-практ. интернет-конференции (г. Донецк, 16–18 февраля 2009 г.) / Ин-т экономико-правовых исследований НАН Украины. Донецк: Изд-во «Вебер», 2009. С. 194-199.

39. Джабраїлов Р.А. Про деякі аспекти вдосконалення господарсько-правової регламентації діяльності міста // Економіка та право. 2008. № 3 (22). С.136–139.

40. Джунь В.В. Інститут неспроможності: світовий досвід розвитку і особливості становлення в Україні: монографія. видання друге, випр. і доп. К.: Юридическая практика, 2006. 384 с.

41. Дурнева Ю.А. Щодо питання банкрутства комунальних підприємств // Сучасний розвиток державотворення та право творення в Україні: проблеми теорії та практики: зб. матеріалів II Всеукраїнської конференції студентів, аспірантів і молодих учених (м. Маріуполь, 12 березня 2010 р.) / за заг. ред. К.В. Балабанова. Маріуполь: МДГУ, 2010. С.85–86.

42. Загірняк Д.М., Глухова В.І. Діяльність комунальних підприємств і їх фінансове забезпечення в умовах децентралізації. *Ефективна економіка*. 2021. № 1. URL : http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2021/14.pdf

43. Захарченко А.Н., Любимов И.Н. Содержание хозяйственной компетенции государственных предприятий // Экономика и право. 2009. № 2. С. 52-57.

44. Экономико-правовые исследования в XXI веке: история, современное состояние и перспективы совершенствования хозяйственного законодательства: материалы Первой междунар. науч.-практ. интернет-конференции (г.Донецк, 16–18 февраля 2009 г.) / Ин-т экономико-правовых исследований НАН Украины. Донецк: Изд-во «Вебер», 2009. 290 с.

45. Жадан І.О. Теоретико-методологічні засади формування системи управління державними корпоративними правами в Україні: автореф. дис.... канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 «Механізми державного управління». К., 2004. 19 с.

46. Жук Л.А. Правовое и организационно-экономическое регулирование хозяйственной деятельности: монография / Л.А. Жук, И.Л. Жук, Е.Н. Неживец. К.: Кондор. 2002. 315 с.

47. Захарченко А.Н. Содержание хозяйственной компетенции государственных предприятий / А.Н. Захарченко, И.Н. Любимов // Экономика и право. 2009. № 2. С. 52–57.

48. Іванський А.Й. Місцеві ради у відносинах фінансово-правової відповідальності // Форум права. 2009. № 1. С. 202–207. URL : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2009-1/09iajfpv.pdf>.

49. Ісаков М.Г. Правовий статус підприємства як суб'єкта господарювання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.04 «Господарське право, господарсько-процесуальне право». Донецьк, 2006. 21 с.

50. Кириленко О., Лучка А. Проблемні аспекти розвитку корпоративних відносин у комунальному секторі економіки // Вісник ТАНГ. 2005. № 1. URL : http://www.library.tane.edu.ua/images/nauk_vydannya/cE0LCA.pdf.

51. Клепікова О. Загальна характеристика торговельного мореплавства як виду господарської діяльності // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. 2007. № 74–76. С. 50–54.

52. Ковальчук А. Щодо правової природи майна акціонерних товариств // Право України. 2006. № 6. С. 45–47.

53. Коломієць Н.І. Економічні та організаційно-правові механізми запобігання банкрутству підприємницьких структур: автореф. дис. ... канд. екон. наук.: спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами». Львів, 2006. 21 с.

54. Конькова О.Г. Аспекти розпорядження комунальною власністю // Економіка. Фінанси. Право. 2004. № 6. С. 37–29.

55. Кравченко С. Право участі, корпоративні права та підприємницька діяльність учасників товариства // Право України. 2007. № 2. С. 66–69.

56. Кравченко С.С. Поняття права участі у товаристві, його юридична природа та види // Адвокат. 2009. № 11 (110). С. 17–21.

57. Круглова О.О. Кримінальна відповідальність за доведення до банкрутства (аналіз складу злочину): автореф. дис. ... канд. юрид. наук.: спец. 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально – виконавче право». Харків, 2005. 18 с.

58. Лукьянченко А.А. Градообслуживающая коммунальная сфера: теория и практика обеспечения устойчивого развития: монография. Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2007. 209 с.

59. Лукьяненко О. Пределы имущественной ответственности государственных предприятий в хозяйственных обязательствах // Підприємництво, господарство і право. 2009. № 3. С. 159–164.

60. Мамрош Т. Вдосконалення процесів управління об'єктами господарювання в суспільному секторі економіки // Економічний аналіз. 2007. № 1 (17). С. 53–56.

61. Маркетинг регіонів: інвестиційні аспекти / [В. Щелкунов, В. Бондаренко, Ю. Каракай та ін.]. К.: Наук. думка. 2005. 176 с.

62. Модернізація суспільного сектора економіки в умовах глобальних змін: монографія / за ред. А.Ф. Мельник. Тернопіль: ТНЕУ, Економічна думка, 2009. 528 с.

63. Мусієнко В. Правовий режим майна комунальної власності // Економіка. Фінанси. Право. 2001. № 6. С. 16–18.

64. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України: 2-е вид., перероб і допов. / [О.А. Беляневич, О.М. Вінник, В.С. Щербина та ін.]; за заг. ред. Г.Л. Знаменського, В.С. Щербини. К.: Юрінком Інтер, 2008. 720 с.

65. Пацурківський Ю.П. Правовий режим майна суб'єктів підприємницької діяльності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «Цивільне право і процес; сімейне право; міжнародне приватне право». К., 2001. 28 с.

66. Пацурківський Ю.П. Правовий режим майна суб'єктів підприємницької діяльності. Чернівці: Рута, 2001. 248 с.

67. Повар П. Проблеми незастосування законодавства про банкрутство щодо комунальних підприємств при їх ліквідації // Юридична Україна. 2008. № 1. С. 46–52.

68. Поляков Б. Анализ пробелов Закона о банкротстве // Юридическая практика. 2007. № 6 (476). С. 4.

69. Попова Е. Банкротство коммунальных предприятий. URL : <http://blog.liga.net/user/epopova/article/4717.aspx>.

70. Примак В.Д. Цивільно-правова відповідальність юридичних осіб: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право». К., 2005. 16 с.

71. Приєшкіна О.В. Конституційно-правова легалізація місцевого самоврядування України: теоретичні аспекти // Правова держава. 2004. № 7. С. 33–37.

72. Соловьева Л.В. О правовом режиме имущества предприятий // Економіка та право. 2009. № 1. С. 85–90.

73. Спасибо-Фатеева І. Питання управління державною та комунальною власністю: приватноправовий аспект // Предпринимательство, хозяйство и право. 1999. № 10. С. 9-13.

74. Устименко В. Правове регулювання банкрутства комунальних підприємств / В. Устименко, Р. Джабраїлов // Право України. 2007. № 5. С. 50–53.

75. Штангрет А.М. Попередження та уникнення банкрутства промислових підприємств (на прикладі підприємств поліграфічної промисловості): автореф. дис. ... канд. екон. наук.: спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами». Львів, 2003. 26 с.

76. Хозяйственное право: учеб. пособие / под общей ред. Н.А. Саниахметовой. Х.: Одиссей, 2005. 640 с.

Матеріали практики:

77. Постанова Верховного Суду України від 18.12.2009 р. № 15. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0015700-09/>.

78. Постанова Господарського суду Івано-Франківської області у справі № 909/771/20 від 14.04. 2021 р. URL : <https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/96341050/>

79. Постанова ВС у складі колегії суддів КГС у справі № 922/2394/20 від 01.12.2021 р. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101592237>